

הערכות ותכנוני מס בתיקי חברות לקראת סוף שנת המס 2008 מיזוגים ורכישות, פיצולים, העברת נכסים והחלפת מניות

חומר רקע להרצאתו של רו"ח רן כהן
לשעבר מנהל מחלקת מיזוגים ופיצולים, החטיבה המקצועית
ברשות המיסים

מטרת חוק המיזוגים והפיצולים

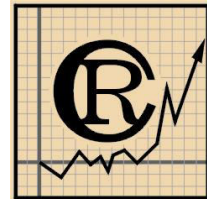
מטרת החוק וההטבות בו (מתוך דברי ההסבר לחוק):

ליצור תנאים נוחים לביצוע שינויי מבנה שיביאו **להתייעלות** הגופים המשתתפים בתהליך **ויתרמו לצמיחה כלכלית במשק**.

לצורך מימוש מטרה זו קובע החוק הקלות במס, שעיקרן פטור (דחייה) ממס במועד ביצוע שינויי המבנה, והכל תוך קביעת מגבלות ותנאים הקבועים בחוק.

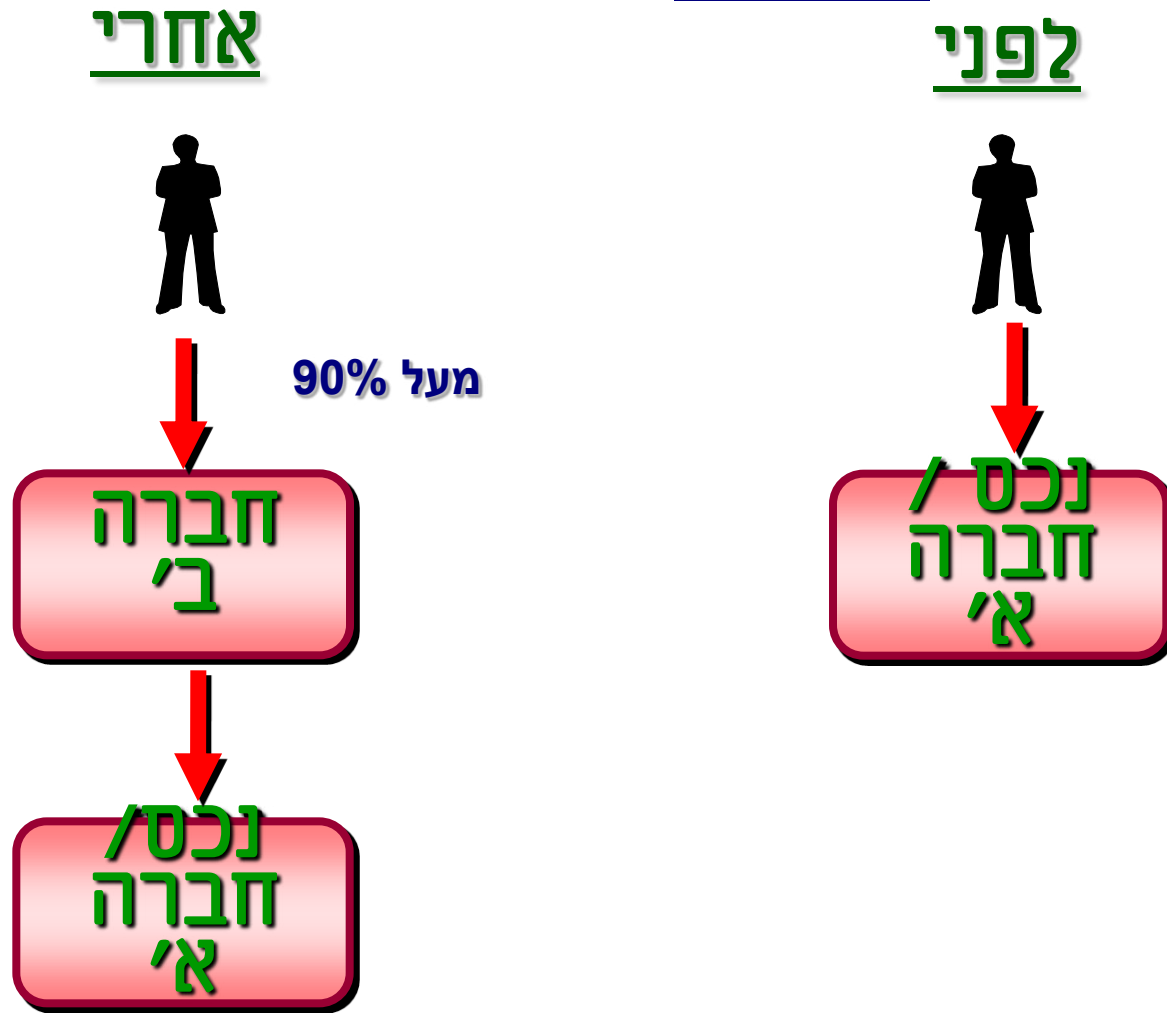
שתי הדרישות המרכזיות שנקבעו בחוק הן:

1. שינוי מבנה שהוא לתכלית עסקית וכלכלית.
2. הימנעות מהמס או הפחתת מס בלתי נאותה איננה מהמטרות העיקריות של שינוי המבנה.

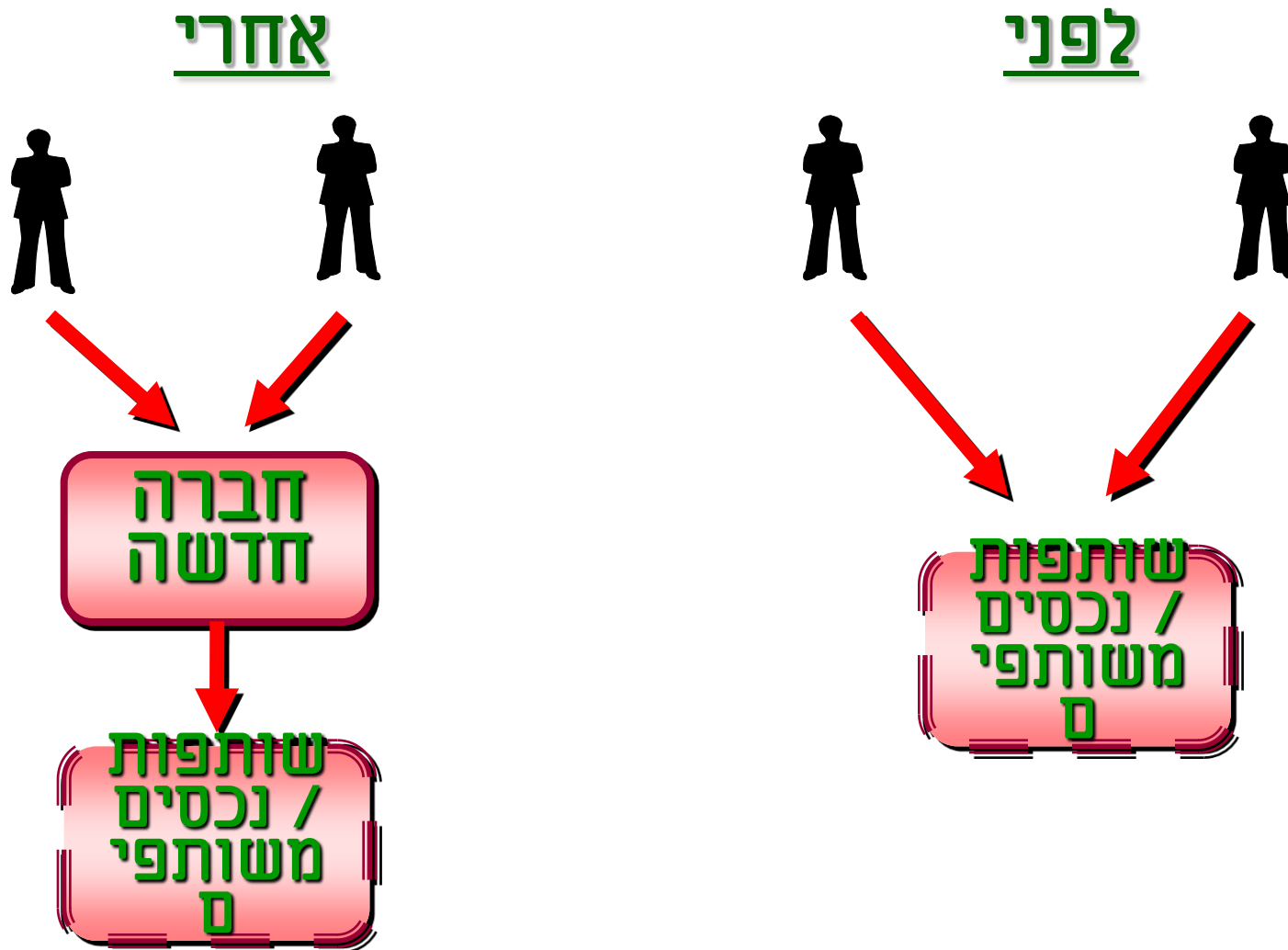

העברת נכסים סעיף 104 לפקודה

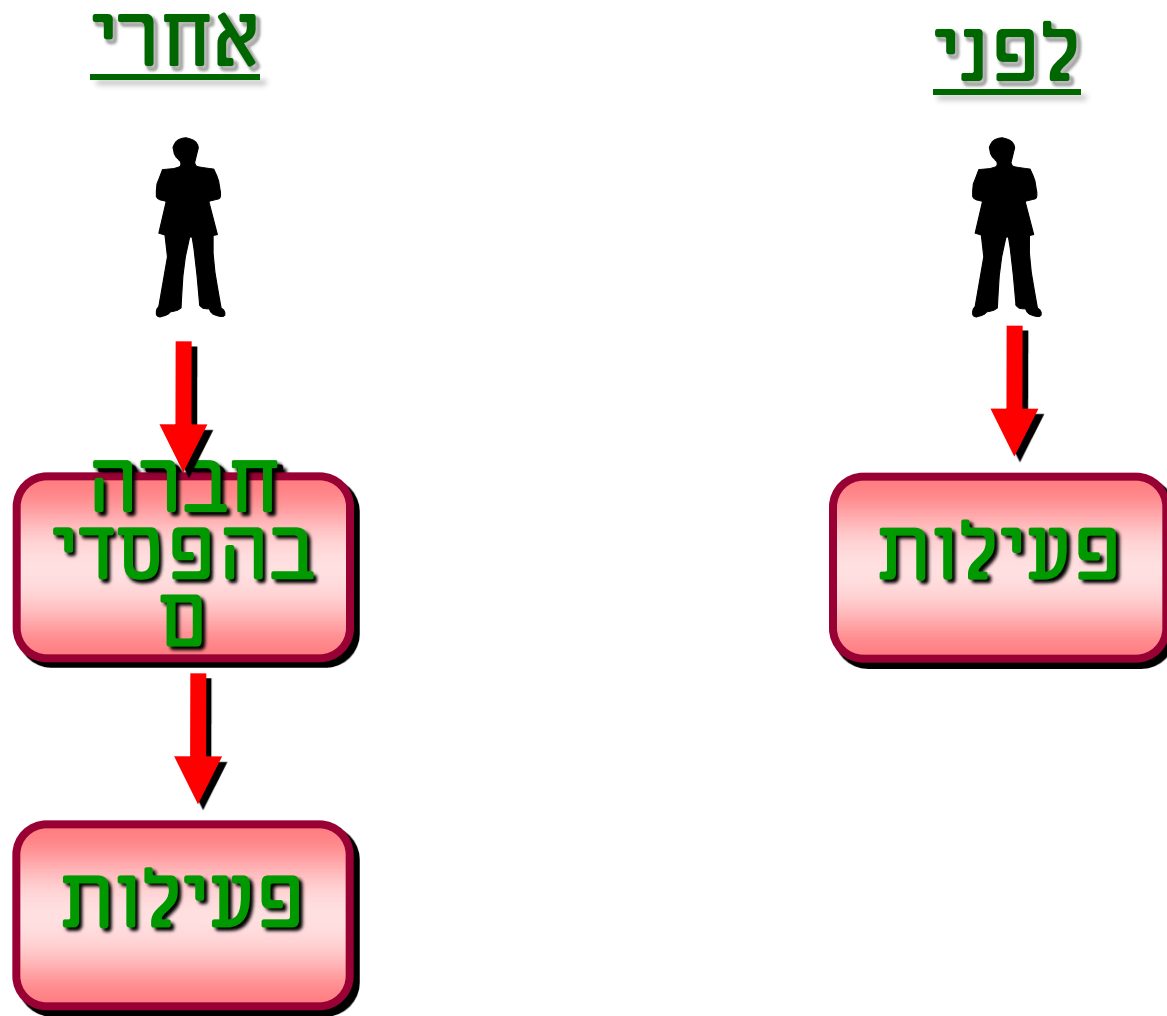
סעיף 104א – העברת מלוא הזכויות בנכס תמורת קבלת זכויות בחברה

סעיף 104ב – העברת נכס על ידי מספר בני אדם (שותפים בשותפות או בעלים משותפים בנכס)

העברת פעילות מאדם (יחיד/חברה) לחברה בהפסדים

העברת פעילות לחברה - דוגמא

האפשרויות השונות למהלך:

1. מכירת פעילות מהמעביר לחברה - חיוב במס
2. העברת נכסים מהמעביר לחברה בפטור ממס אך ללא העברת התחבובות

הפתרון - תכנון מס:

שילוב בין העברת נכסים בפטור ממס ומכירה באירוע החייב במינימום מס, והמחאת התחבובות

המתווה

1. העברת הנכסים הלא מוחשיים של הפעילות, מהמעביר לחברה בהפסדים בפטור ממס לפי הוראות סעיף 104א לפקודה (מוניטין, סימן מסחרי, ידע, מרשם לקוחות וכדומה) ← אין השפעה
2. העברת יתרות כספיות מהמעביר לחברה בהפסדים (מזומנים ושווה מזומנים, לקוחות, חייבים, השקעות וכדומה) ← זיכוי שותפים
3. המחאת התחייבויות מהבנקים וזכאים אחרים מהמעביר לחברה בהפסדים (בנקים, זכאים, ספקים וכדומה) ← חיוב שותפים
4. מכירה חייבת של רכוש קבוע וציוד מהמעביר לחברה בהפסדים ← זיכוי שותפים

- נדרשת הערכת שווי של הרכוש הקבוע והציוד הנמכרים
- ניצול הפסדי הון מועברים במעביר במכירה חייבת

המתווה - ריכוז יתרות לפני ולאחר ההעברה

מאזן החברה

<p>ח"ז מעביר 40</p> <p>הלוואות וחלויות 26</p> <p>ספקים והמחאות 28</p> <p>עובדים 1</p> <p>חברות קשורות 5</p> <p>זכאים 2</p> <p>הלוואות ז"א 18</p> <p>הון החברה</p>	<p>מזומנים ושווה 10</p> <p>לקוחות 15</p> <p>חייבים 6</p> <p>השקעות 7</p> <p>ריהוט וציוד 2</p> <p>ח"ז מעביר 80</p> <p>הפסדים מועברים</p>
---	---

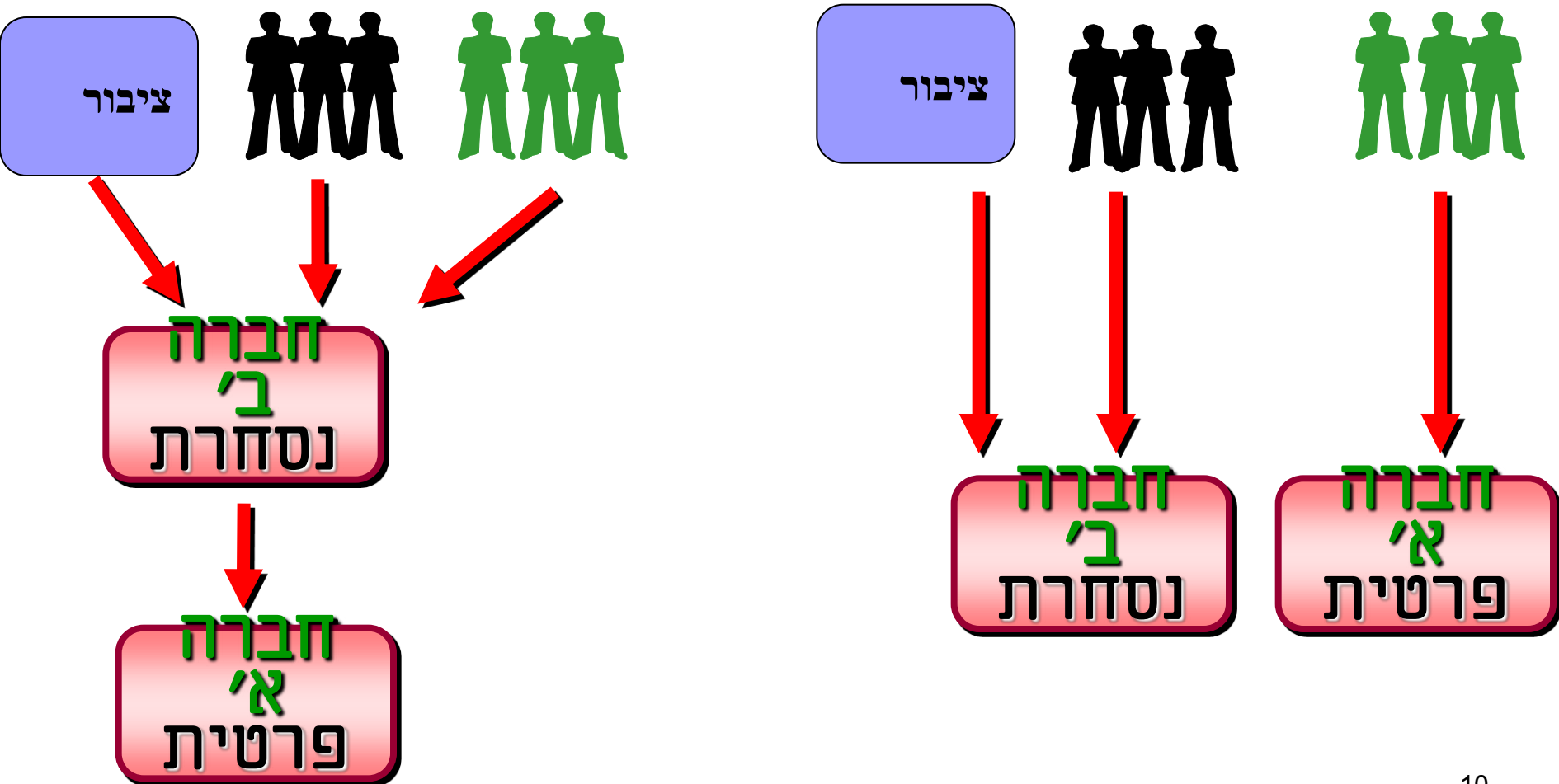
מאזן המעביר

<p>הלוואות וחלויות 26</p> <p>ספקים והמחאות 28</p> <p>עובדים 1</p> <p>חברות קשורות 5</p> <p>זכאים 2</p> <p>הלוואות ז"א 18</p>	<p>מזומנים ושווה 10</p> <p>לקוחות 15</p> <p>חייבים 6</p> <p>השקעות 7</p> <p>ריהוט וציוד 2</p>
--	---

סעיף 104ח – החלפת מניות

אחרי

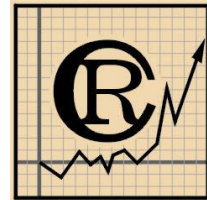
לפני

מכירת זכויות ונכסים במהלך השנתיים – 104ד

מגבלת על – אסור לרדת משיעור של 51% בחברה אליה הועבר הנכס.

- **הקצאת מניות לפי תשקיף** - הנפקה לציבור בבורסה של עד 49% מהזכויות בקולטת.
- **מכירה של פחות מ- 10%** - אחד או יותר מבעלי הזכויות בחברה מכר במכירה מרצון 10% מהזכויות שהיו לו בחברה או בהסכמת בעלי הזכויות האחרים אחוז גבוה יותר (סעיף 104ב), ובלבד:
 - שסך הזכויות שתימכרנה על ידי כלל בעלי הזכויות לא יעלה על 10% מהזכויות בחברה
 - כלל בעלי הזכויות בנכס לפני ההעברה לא ירדו משיעור של 90% בחברה (למשל כאשר לאחר העברה מחזיק 95% מהחברה).
- **הקצאת מניות חדשות** - למי שלא היה בעל זכויות בחברה לפני ההקצאה - כלומר הקצאה של 20% (אחרי ההנפקה) לחיצוניים בלבד.

מיזוגים

סעיף 103 לפקודה

יתרונות המיזוג

- **חיסכון בעלויות והוצאות (מטה, שיווק ופרסום)**
- **יתרון לגודל**
- **סינרגיה – $1+1 < 2$ (בהכנסות/מכירות (סוכן מכירות מציע מספר מוצרים ללקוח) ובהוצאות)**
- **צמצום תחרות – נדרש אישור הממונה על ההגבלים העסקיים**
- **שתוף בידע וטכנולוגיה – מוצרים שלובים**
- **יתרונות מס – קיזוז הפסדים, דוח מאוחד, חוקי עידוד, שיעור מס (ציבורית לפני תיקון 147)**
- **הפיכת ההשקעה לנזילה (מיזוג לציבורית)**
- **מתן פתרון כולל ללקוח (כבלים – טלוויזיה, אינטרנט, טלפון וכדו')**

האפשרויות למיזוג לפי הוראות הפקודה

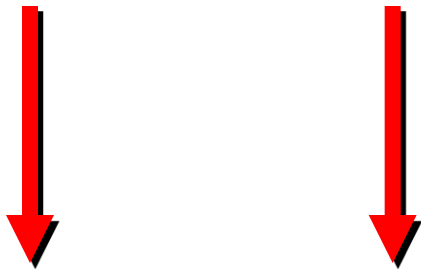
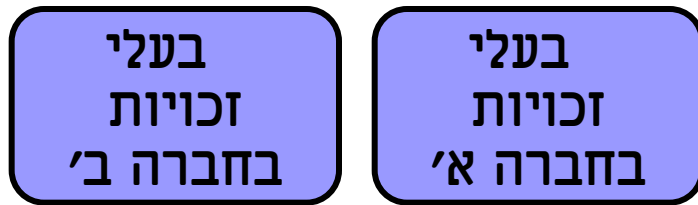
(1) מיזוג סטאטוטורי (לפי חוק החברות):

- העברת כל **הנכסים** וההתחייבויות של חברה מעבירה (חב' אחת/ מס' חברות), בתמורה להקצאת מניות בחברה קיימת אחרת הקולטת תוך חיסול המעבירה

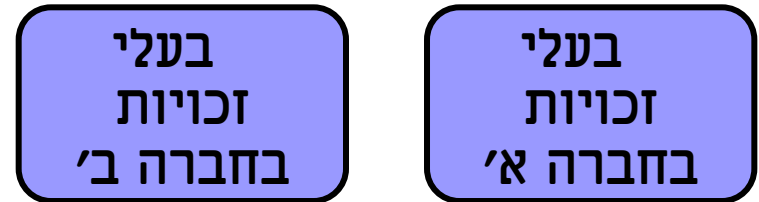
- מיזוג בצו בית משפט מחוזי - סעיף 351 לחוק חברות (מיזוג מורכב: בעלי מניות ונושים – נדרש רוב של **75%** לכל אסיפת (סוג
- מיזוג לפי החלק השמיני לחוק החברות (החל מתיקון 123) – **דירקטוריון, אסיפה כללית, הודעה לנושים והודעה לרשם**

מיזוג סטאטוטורי

אחרי המיזוג

לפני המיזוג

האפשרויות למיזוג לפי הוראות הפקודה - המשך

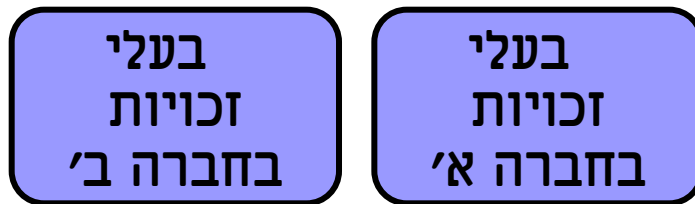
(2) החלפת מניות (מיזוג שאינו מסורתי):

- מיזוג בדרך של החלפת מניות – סעיף 103 כ לפקודה – העברה של **80%** לפחות מהזכויות בחברה/מספר חברות לחברה אחרת בתמורה להקצאת מניות בחברה האחרת
- החברה המעבירה נותרת על כנה ואינה מתחסלת ("אירוסין" לפני חתונה)
- **מיזוג עלית - שטראוס**

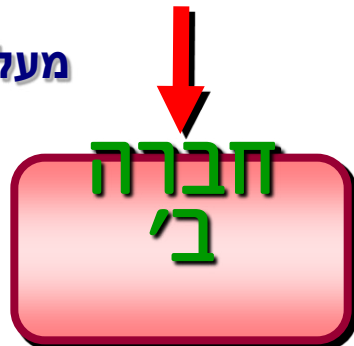

מיזוג בדרך של החלפת מניות

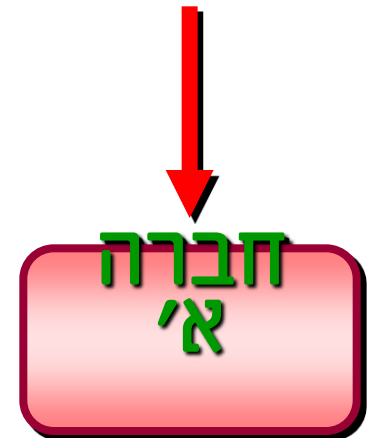
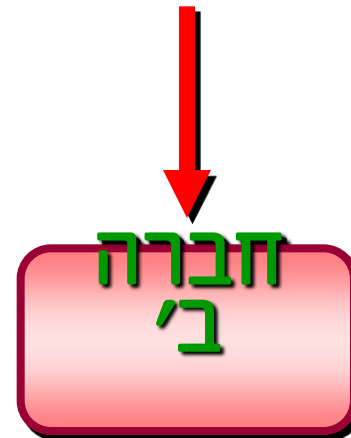
אחרי המיזוג

מעל 80%

לפני המיזוג

מועד המיזוג

נקודת זמן התחלתית לתקופה שקבע המחוקק לעמידה **בתנאים ובמגבלות החלים על הצדדים למיזוג:**

- מיזוג לפי צו ביהמ"ש - **תום שנת המס** בה ניתן צו המיזוג (או תום שנת המס שקדמה לה ובלבד שלא יקדם למועד הבקשה למתן צו המיזוג).
- מיזוג לפי החלק השמיני לחוק החברות – **תום שנת המס שבה חל המיזוג** (ובלבד שלא יקדם למועד האסיפות הכלליות)
- מיזוג בהחלפת מניות – **מועד ההחלפה.**

מדובר בצורך חשבונאי מבחינת הגשת דוחות והקבלה (שונה מהעברת נכסים)

מועד המיזוג - חריגים

לנציב נתנה סמכות לקבוע מועד מיזוג אחר (סעיף 103א1(ב)).
בחוזר מ"ה 16/2002 נקבעו תאגידים לגבם יתאפשר מיזוג גם
[בסוף כל רבעון:](#)

1. חברה **ציבורית**
2. חברה **בת של ציבורית** (לפחות שנה)
3. חברה עתירת **מחקר ופיתוח**
4. חברה אשר המשך קיומה **כעסק חי** מוטל בספק - לפי דו"ח המבקר
5. חברה **שעל פי דרישת רשות מוסמכת** חייבת לבצע מיזוג במהלך שנה – למשל חברת בת של זרה, אשר בעלת שנת מס מיוחדת, או דרישת הממונה על ההגבלים העסקיים

התקופה הנדרשת - תקופת המגבלות

בתקופה זו נדרשים לעמוד בתנאים ומגבלות בשני
מישורים:

□ מישור הקולטת: איסור שינוי הפעילות הכלכלית
העיקרית בקולטת לרבות מכירת הנכסים בה

□ מישור בעלי הזכויות בקולטת: איסור שינוי בשיעור
הזכויות שלהם לאחר המיזוג

התקופה הנדרשת - תקופת המגבלות

במיזוג לפי צו ביהמ"ש/ חוק החברות, התקופה הארוכה מבין

- תקופה של **שנתיים** שתחילתה במועד המיזוג
- תקופה שתחילתה במועד המיזוג וסופה **שנה** לאחר תום שנת המס שבה ניתן צו המיזוג או אושר המיזוג

במיזוג בדרך של החלפת מניות 103כ

- התקופה שתחילתה במועד המיזוג וסופה **שנתיים** מתום שנת המס שבה חל מועד המיזוג (שוטף + שנתיים).

הפטור ממיסים - 103ב

1. **במישור החברה המעבירה** - העברת מלאי, ני"ע לפי חוק תיאומים, נכסים הוניים אחרים ונכסי מקרקעין חייבת במס. שלב המיסוי נדחה עד למועד מכירת הנכסים לצד ג'.
2. **במישור בעלי המניות** - העברת המניות במעבירה וביטולן מהווה "**מכירה**" כהגדרתה בסעיף 88 לפקודה. למעשה הסעיף דוחה את מועד הטלת המס עד לשלב מימוש המניות שתוקצנה בקולטת.
3. בנוסף לפטורים שלעיל נקבעו פטורים **בחוק מע"מ** (סעיפים 30(14)/(16) לחוק) ופטור **ממס בולים** (סעיף 13 לתוספת ב' לחוק מס בולים - בוטל לאחרונה)
4. **הקלה במס רכישה** - בכל מקום שבו מכירה אינה מתחייבת במס שבח עקב הפטור כאמור תתחייב הרכישה במס רכישה בשיעור 0.5% משווייה

התנאים לזכאות – 103ג

מטרות המיזוג – פסקה 1

- **המיזוג לתכלית עסקית כלכלית** כאשר המטרה היא ניהול ותפעול מאוחד של עסקיה (למשל גורם מייצר וגורם משווק)
- **לא לשם הימנעות ממס או הפחתת מס (מיזוג עם חברה בעלת הפסדים גבוהים)**

התנאים לזכאות – 103ג

פעילות החברה הקולטת לאחר המיזוג – פסקאות 2 ו- 3

- המשך הפעילות הכלכלית - בקולטת נמשכת בתקופה הנדרשת הפעילות הכלכלית העיקרית שהייתה בכל אחת מהחברות המתמזגות ערב המיזוג.
- המשכיות של החזקה של "רוב הנכסים" - רוב (מעל 50%) הנכסים שבידי הצדדים למיזוג נותרו בקולטת במשך התקופה הנדרשת

התנאים לזכאות – 103ג

פעילות החברה הקולטת לאחר המיזוג – פסקאות 2 ו- 3

- **נכס** – נכס קבוע בתוספת ב' לחוק תיאומים למעט ני"ע נסחרים שאינם מוחזקים בידי בעל שליטה (מדובר בנכס שוטף בדומה למלאי, החזקה מעל 5% בני"ע אינה החזקה שוטפת)
- **מכירה** – למעט מכירה שלא מרצון ולמעט שחלוף
- **רוב הנכסים** – 50% משווי השוק של הנכסים לכל חברה בנפרד
- ניתן באישור המנהל למכור חלק גדול יותר

התנאים לזכאות – 103ג

התמורות במיזוג – פסקה 4 ו- 5

- **תמורה להעברת הנכסים** - בעד העברת הנכסים מהמעבירה לקולטת **יוקצו** לבעלי המניות במעבירה **מניות שוות זכויות** בהתאם לחלקם היחסי בכל הזכויות במעבירה **ולא ניתנה תמורה נוספת** במהלך המיזוג ע"י הקולטת או ע"י אחר
- **הקצאת זכויות לפי יחסי שווי שוק** - **נדרשות הערכות שווי** בכל המקרים, למעט במקרים חריגים כפי שנקבע בתקנות (מיזוג אם ובת שבו אין הקצאה כלל)

התנאים לזכאות – 103ג

יחסי הגודל – פסקה 6

- הגבלת **מספר החברות** שהן צד למיזוג ל - 10 לכל היותר (השפעה מהותית) לכל אורך התקופה הנדרשת
- **יחסי הכוחות בין הצדדים למיזוג** הם עד 1:4
- נועד **לשמור על הזיקה וההשפעה של בעלי המניות בחברות** שהם צד למיזוג בקולטת (במיזוג אם ובת ו חברות אחיות לא חלה המגבלה בתנאים מסוימים).
- שר האוצר קבע **בתקנות** סוגי מיזוגים בהם יחולו מגבלות שונות – יחס של עד 1:9 בחברות מו"פ, קולטת ציבורית, אחיות, שליטה משותפת

התנאים לזכאות – 103ג

אופי החברה הקולטת – פסקה 7

החברה הקולטת היא אחת מאלה:

1. **תושבת ישראל** שהתאגדה בישראל
2. חברה **שאושרה בידי המנהל** – למשל, חברה תושבת חוץ (בתנאים מסויימים כמו מתן ערבויות)

התנאים לזכאות – 103ג

איסור מכירה – פסקה 8

כל אחד מבעלי הזכויות בחברות המשתתפות במיזוג יחזיק בתקופה הנדרשת, **בכל הזכויות** (הגדרת זכות רחבה) שהיו לו **מיד** לאחר המיזוג בקולטת.

בחברה נסחרת בבורסה התנאי לא חל על הציבור שאינו בעל שליטה (5%) בקולטת

התנאים לזכאות – 103ג

הפרות מותרות – פסקה 9

א. מכירה של פחות מ- 10% - אחד או יותר מבעלי הזכויות מכר במכירה מרצון 10% מהזכויות שהיו לו בקולטת או בהסכמת בעלי הזכויות האחרים אחוז גבוה יותר, ובלבד שסך הזכויות שתימכרנה לא יעלה על 10% מכלל הזכויות בחברה לפני ההקצאה לחיצוניים כמפורט להלן.

ב. הקצאת מניות חדשות - למי שלא היה בעל זכויות בקולטת לפני ההקצאה - כלומר הקצאה של 20% (אחרי ההנפקה) לחיצוניים בלבד.

ג. הקצאת מניות לפי תשקיף - הנפקה לציבור בבורסה של עד 49% מהזכויות בקולטת, זאת בשל מגבלת העל – החזקה מעל 51% בקולטת.

התנאים לזכאות – 103ג

הפרות מותרות – פסקה 9א

ד. מכר זכויות שלא מרצון - מוגדר כהורשה מכירה ב"פשיטת רגל" או הליך פירוק בנוסף לאחרונה נקבעו בתקנות עוד סוגים: גירושין ומכירה כפויה על ידי רשות שלטונית

ה. מיזוג שכשל - מכירה של כל הזכויות בקולטת לאחר שנה לפחות ממועד המיזוג (לרבות זכויות שהיו לצד קשור למוכר) בתמורה למזומן בלבד

סייג לעניין קבלת תמורה במזומנים – 103ד

במידה ונקבע **בצו המיזוג**, כי בעלי מניות המיעוט במעבירה שהתנגדו למיזוג יקבלו **מזומן בלבד** תמורת מניותיהם במעבירה, לא יהיה בכך לשלול את ההטבות לפי חלק ה-2 לפקודה

מיעוט – בעלי מניות שלכולם יחד אין יותר מ - 25% מזכויות המעבירה, ושארף אחד מהם אינו קרוב של בעל מניות אחר בקולטת.

דין נכס שהועבר במיזוג – 103ה

החברה הקולטת “**נכנסת לנעלי**” החברה
המעבירה לעניין המחיר המקורי ויום הרכישה
(ליניאריות לאחר הרפורמה במס)

רווח הון ממכירת המניות – 103

"יום רכישה"

- יראו את **יום הרכישה של המניות המוקצות כמועד המיזוג.**
- התוצאה - **ביטול שיעור מס היסטורי**
- החל מיום 1.1.03, לאור הפחתת שיעורי המס על רווח ההון, הוספה הוראה הקובעת כי לעניין חישוב חלק רווח ההון הריאלי 91(ב1) לפקודה יראו את יום הרכישה של המניות המוקצות כיום רכישת המניה "הישנה"
- החל משנת המס 2010 אין משמעות להוראה לאור תיקון 147 לפקודה

רווח הון ממכירת המניות – 103

“המחיר המקורי”

- נקבע מנגנון שבא למנוע מתן הפסד ריאלי

“המחיר המתואם” יהא הנמוך מבין:

- א. מחיר מקורי מתואם של המניה בחברה המעבירה (להלן- המניה הישנה)
- ב. שווי שוק של המניה הישנה.

ואולם לא פחות מהמחיר המקורי של המניה הישנה.

“הפרש תיאום” = המחיר המתואם - המחיר המקורי

**הפרש התיאום מתווסף לתמורה ורואים בו סכום אינפלציוני
נוסף**

רווח הון ממכירת המניות – דוגמא

ביום 1.1.93 רכש איתי את מלוא הזכויות בחברה א' בעלות של 10,000 ₪. ביום 1.1.04 מוזגה חברה א' לחברה ב' לפי סעיף 103 לפקודה. שווי השוק של מניות חברה א' במועד המיזוג היה 30,000 ₪.

ביום 1.1.08 מכר איתי את מלוא החזקותיו בחברה ב' - הקולטת בתמורה לסך 65,000 ₪.

נדרש:

חשבי את רווח ההון בידי משה

שיעור עליית המדד:

מיום רכישת חברת א' עד ליום המיזוג - 20%

מיום המיזוג עד למועד המכירה - 30%

רווח הון ממכירת המניות – פתרון דוגמא

חישוב רווח ההון

$(*) 2,000 + 65,000 = 67,000$	תמורה
$(30,000 >) 1.2 * 10,000 = \underline{(12,000)}$	מחיר מקורי
שווי שוק	רווח הון
$55,000$	

רווח הון אינפלציוני (כולל הפרש תיאום)

הפרש תיאום: $(*) 2,000$

סכום אינפ' סע' 88 לפקודה: $12,000 * 0.3 = 3,600$

רווח הון ריאלי: 49,400

$(*)$ הפרש תיאום : $1.2 * 10,000 - 10,000$

רווח הון ממכירת המניות – פתרון דוגמא

רווח הון ריאלי: 49,400

רווח הון ריאלי עד המועד הקובע (שיעורי מס רגילים):
 $32,933 = 10/15 * 49,400$ ₪

רווח הון ריאלי לאחר המועד הקובע:
 $16,467 = 5/15 * 49,400$ ₪

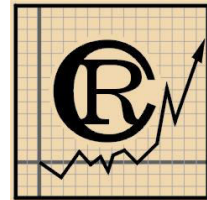
יש לציין כי אם יום הרכישה היה יום ההעברה הרי שכל רווח ההון הריאלי היה חייב בשיעור מס של 25% בלבד!

קיצוז הפסדים – 103ח

ככלל חברות מתמזגות שיש להן במועד המיזוג הפסדים כאמור בסעיפים 28 או 92 לפקודה, יוכלו לקזזם כנגד הכנסות הקולטת, במהלך 5 שנות מס החל ממועד המיזוג לפי **הנמוך** מבין:

- 20% מסך כל ההפסדים (מעבירה + קולטת)
- 50% מההכנסה החייבת של הקולטת לפני קיצוז הפסדים
- בשנה השישית אין מגבלות לגבי הפסדים שלא קוזזו

יודגש כי, למנהל סמכות לקבוע כי לא ניתן יהיה לקזז את ההפסד בקולטת כולו או חלקו

פיצולים

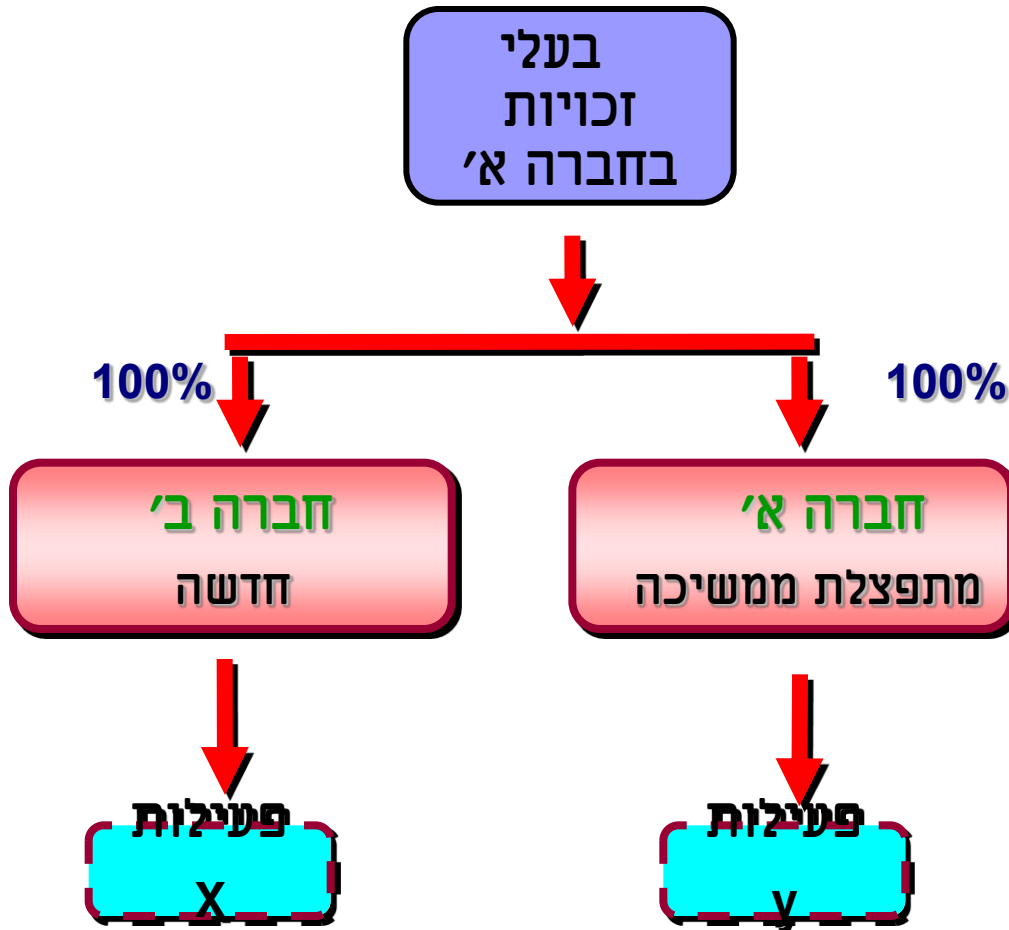
סעיף 105 לפקודה

יתרונות הפיצול

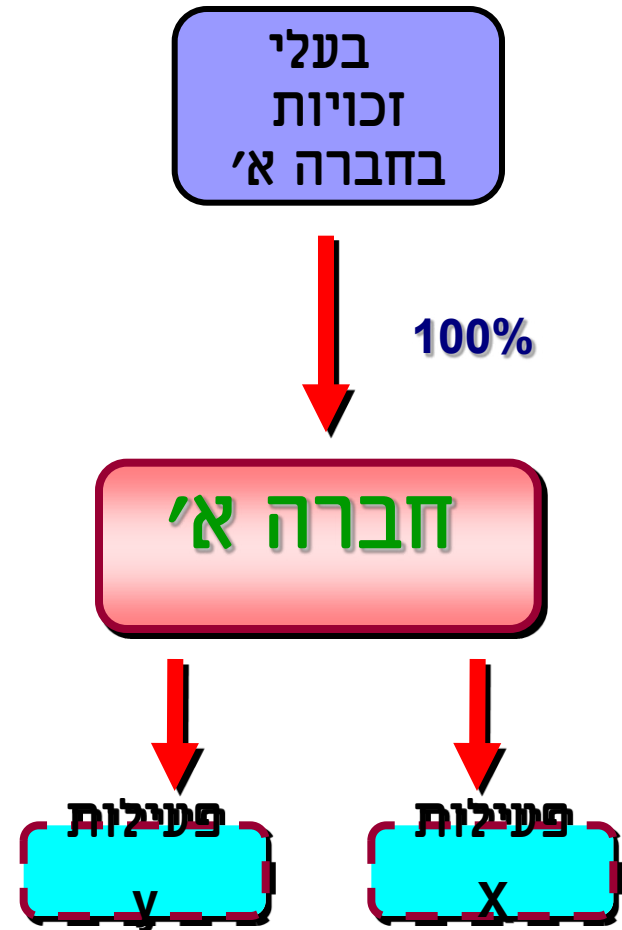
- הפרדת ישויות כלכליות למגזרי פעילות שונים
- יכולת מדידת היחידה הכלכלית טוב יותר
- הצפת ערך לכל פצל בנפרד – למשל מגזר הנדל"ן המניב
- גיוס משקיעים חדשים לפעילות ספציפית – פרטיים או ציבור משקיעים בבורסה
- פיצול אנכי לחברת אחזקות – סדר בקבוצה לקראת גיוס הון
- הצפת ערך לכל פצל בנפרד
- יצירת חברה חדשה - כפלטפורמה לפעילות מסוימת למשל ללא התחייבויות מהעבר
- פיצול לשם מיזוג - הכנה למיזוג עתידי של חלק מפעילות הישות התאגידית
- פיצול לחברה קיימת
- יתרונות מס – יצירת חברה חדשה לחוק עידוד השקעות הון, מו"פ וכדומה

פיצול אופקי

אחרי הפיצול

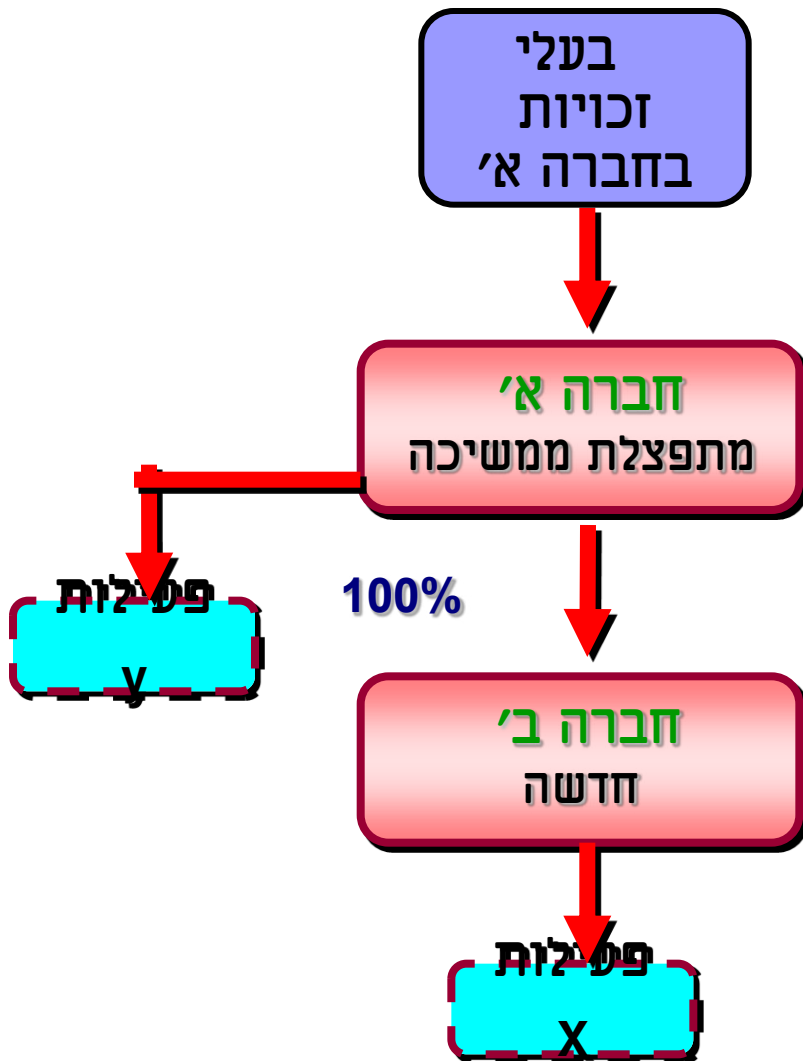

לפני הפיצול

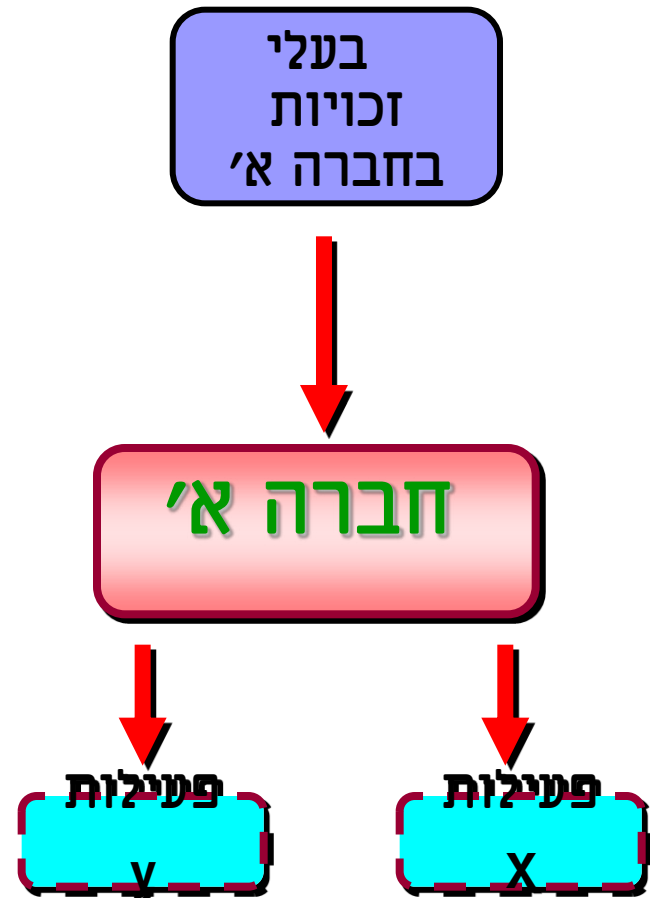

פיצול אנכי

אחרי הפיצול

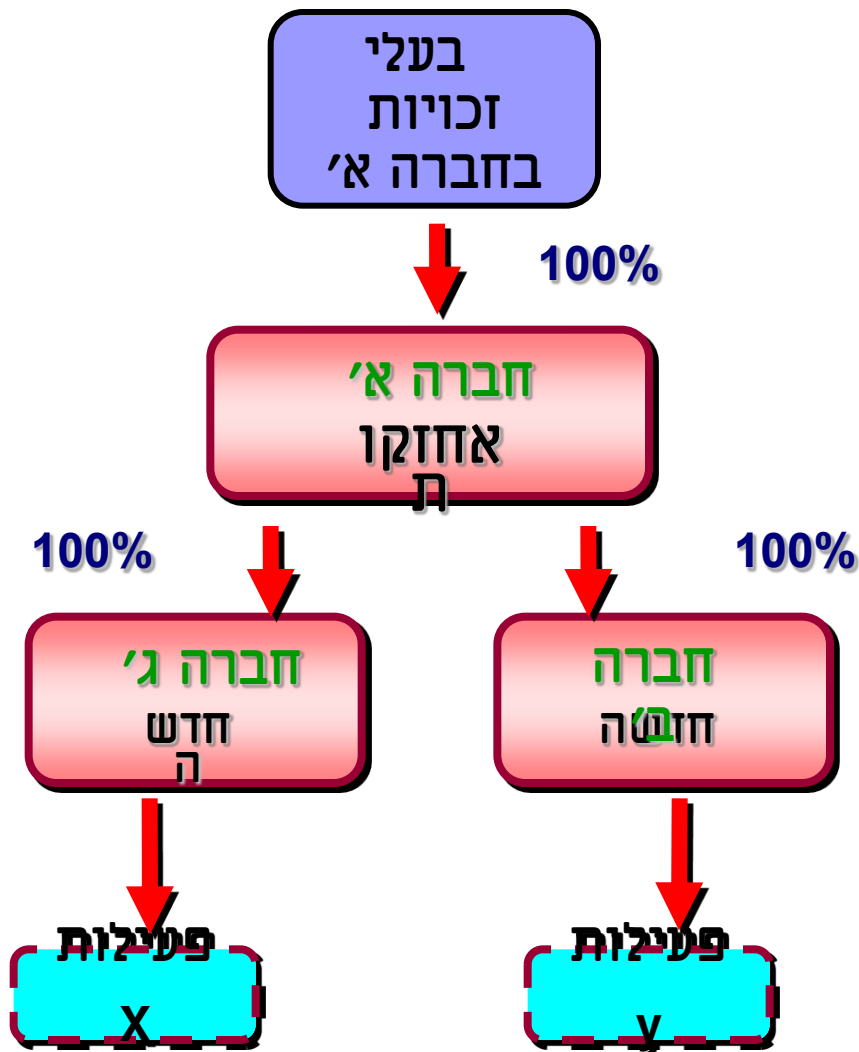

לפני הפיצול

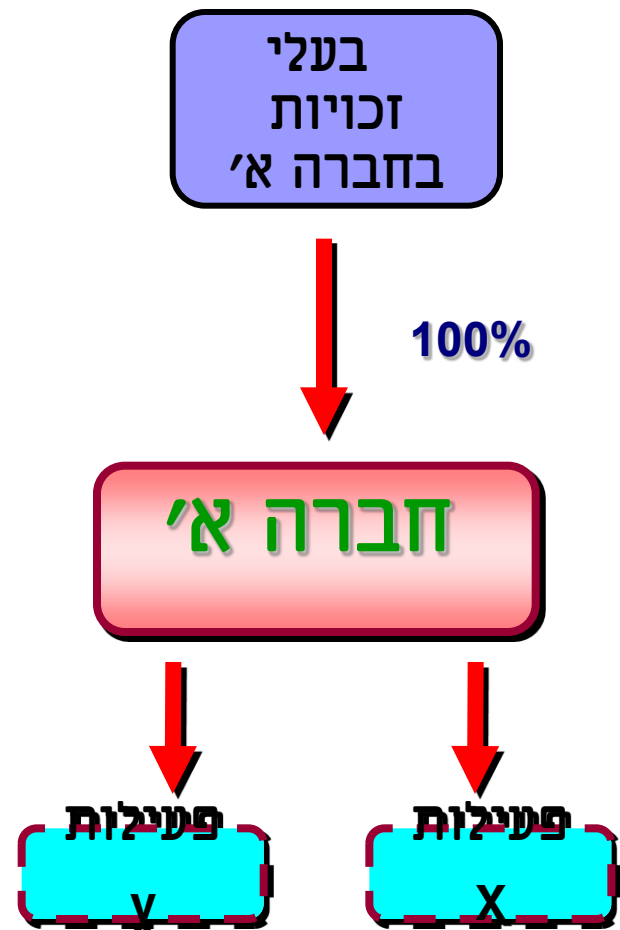

פיצול אנכי – חברת אחזקות

אחרי הפיצול

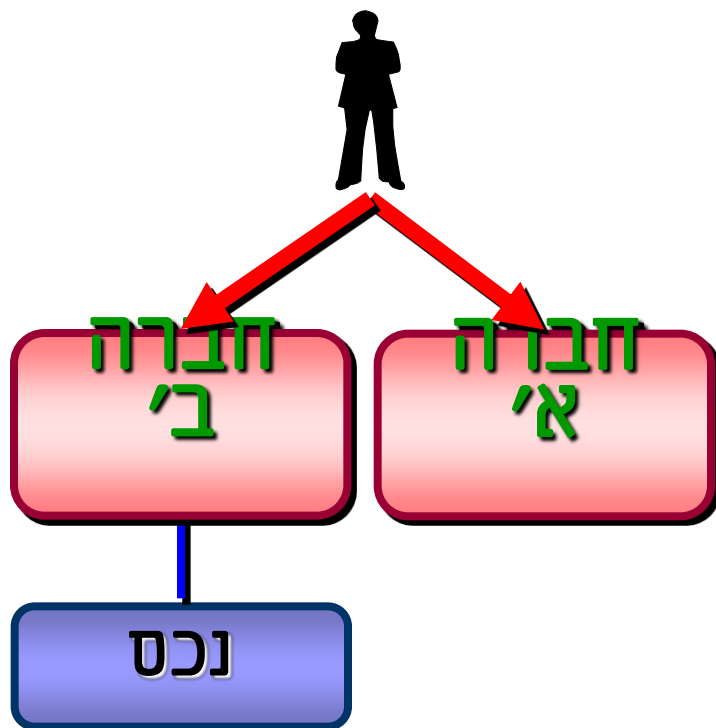

לפני הפיצול

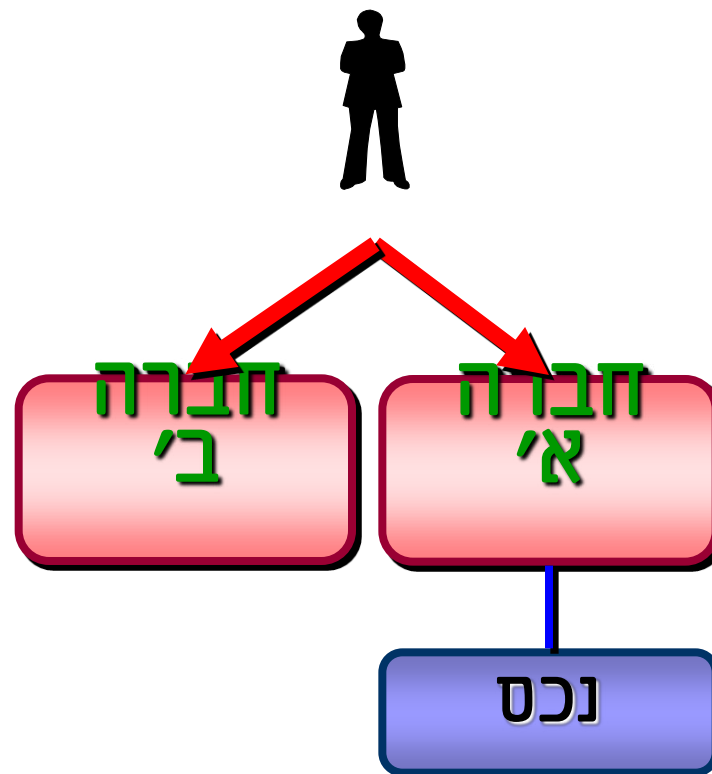

סעיף 104ב(ו) – העברת נכס בין חברות אחיות (בעלי מניות בהן זהים ולפי אותו היחס)

אחרי

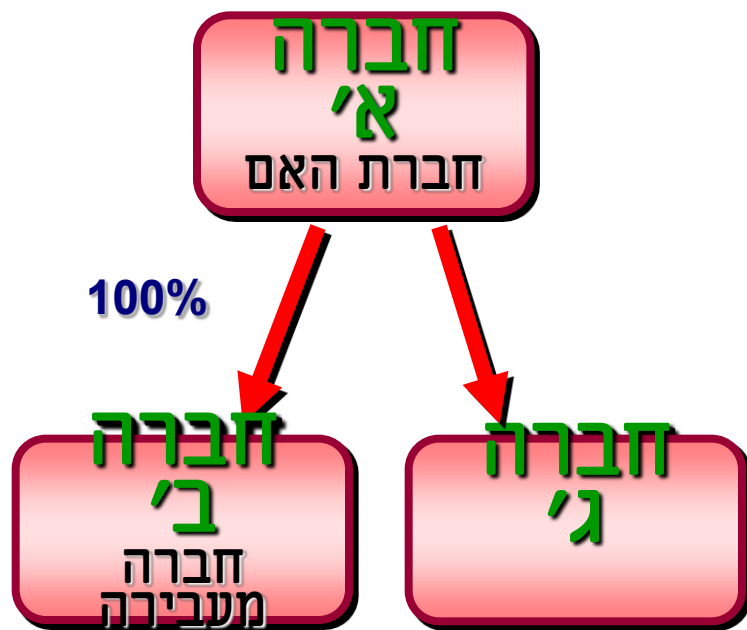

לפני

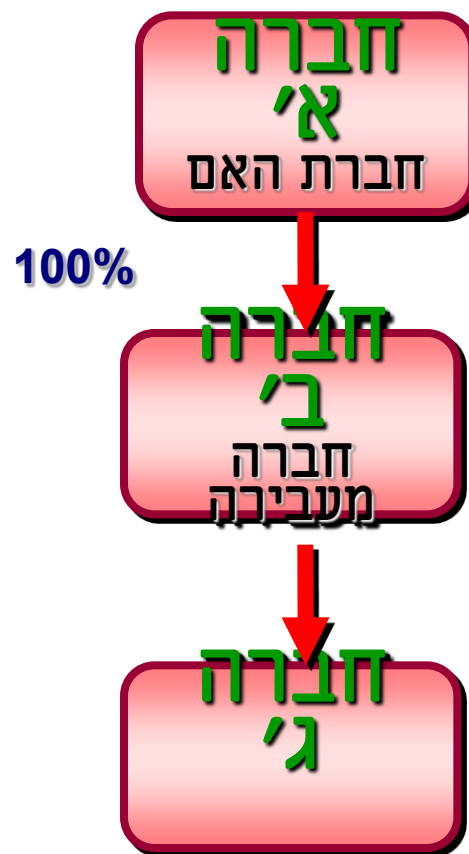

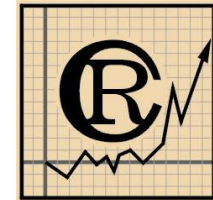
סעיף 104ג – העברת מניות לחברת אם (הנפת חברה נכדה)

אחרי

לפני

תודה רבה על ההקשבה

טלפון: 03-6938380
פקס: 03-6960202
טל/פקס: 08-9457674
נייד: 050-6209077

בית אמות משפט
שד' שאול המלך 8
תל אביב 64733
האמוראים 7 רחובות

רן כהן - חשיבה יוצרת בע"מ
מתן פתרונות מיסוי, יעוץ וליווי עסקאות

Ran464@zahav.net.il